

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2016-4-21 (Önaraştırma)
Karar Sayısı : 16-33/577-253
Karar Tarihi : 13.10.2016

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. Ömer TORLAK
Üyeler : Arslan NARİN, Fevzi ÖZKAN, Adem BİRCAN, Şükran KODALAK

B. RAPORTÖRLER: Esin AYGÜN, Cüneyd DAL

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : Sakarya Ağır Vasıta San. ve Tic. Ltd. Şti.
Temsilcisi: Av. Selçuk ARGUN
Ankara Cad. No: 81 Bayraklı Tower D:28-36 Bayraklı/İzmir

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILAN : Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.
Maslak Mah. Ahi Evran Cad. Doğuş Center
No:4/7 Sarıyer/İstanbul

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'nin, Sakarya Ağır Vasıta San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin Scania markalı ağır ticari araçların yetkili servisi olabilmek için yapmış olduğu başvuruyu, 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne aykırı olarak reddettiği iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Sakarya Ağır Vasıta San. ve Tic. Ltd. Şti. (SAKARYA AĞIR VASITA) tarafından yapılan şikayet başvurusunda, Doğuş Otomotiv Servis ve Ticaret A.Ş.'ye (DOĞUŞ OTO) Scania markalı ağır ticari araçların yetkili servisi olabilmek amacıyla başvurulduğu ancak DOĞUŞ OTO'nun uzun süre bu talebe kayıtsız kaldığı ve yapılan araştırma neticesinde bir e-posta ile başvuruyu geri çevirdiği belirtilmiştir. Başvuruda ayrıca, yetkili servis başvurusunun kabul edilmemesinin nedeni olarak SAKARYA AĞIR VASITA'nın tek ortağı ve yöneticisi olan Yusuf SOLAK'ın, daha önce sözleşmesi feshedilen Solak Otomotiv Yedek Parça Tamir ve Nakl. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin (SOLAK OTO) bir dönem ortağı ve yöneticisi olmasının gösterildiği ifade edilmiştir.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Rekabet Kurumu kayıtlarına 13.04.2016 tarih ve 2474 sayı ile intikal eden başvuru üzerine hazırlanan 12.05.2016 tarihli, 2016-4-21/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 18.05.2016 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 16-17/292-M sayı ile önaraştırma yapılmasına karar verilmiştir. İlgili karar uyarınca düzenlenen 18.08.2016 tarih ve 2016-4-21/ÖA sayılı Önaraştırma Raporu görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (4) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** İlgili raporda özetle; Doğuş Oto hakkında soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

- (5) Gerek şikâyet dilekçesinde gerekse önaraştırma süresince elde edilen bilgi ve belgeler çerçevesinde dosya konusu iddialar;
- Scania markalı ağır ticari araçların yetkili servisi olabilmek amacıyla yapılan başvurunun uzunca süre yanıtız kaldığı,
 - SOLAK OTO'nun yetkili servisliğinin feshinin haklı olup olmadığının tartışmalı olduğu,
 - Başvurunun şirketin ortaklık yapısı gerekçesiyle reddedilmesinin 2005/4 sayılı Motorlu Taşıtlar Sektöründeki Dikey Anlaşmalar ve Uyumlu Eylemlere İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'ne (2005/4 sayılı Tebliğ) aykırı olduğu ve yetkili servislik başvurusu yapan şirketin ortaklık yapısının niteliksel kriter olarak kabul edilemeyeceği,

şeklinde sıralanabilecektir. Aşağıda bu iddialar ayrı başlıklar altında değerlendirilmiştir.

I.1. Scania Markalı Ağır Ticari Araçların Yetkili Servisi Olabilmek Amacıyla Yapılan Başvurunun Uzunca Süre Yanıtız Kaldığı İddiası

- (6) Başvuru dilekçesinde yer verilen iddialardan ilki, DOĞUŞ OTO'ya Scania markalı ağır ticari araçların yetkili servisi olabilmek amacıyla başvuru yapıldığı ancak DOĞUŞ OTO'nun uzun süre bu talebe kayıtız kaldığı ve yapılan araştırma neticesinde bir e-posta ile başvuruyu geri çevirdiğine yöneliktir. Bununla birlikte taraflar arasındaki yazışmaların incelenmesinden, 02.11.2015 tarihinde başvurunun yapıldığı, 16.11.2015 tarihinde DOĞUŞ OTO tarafından, ilgili evrakın kendilerine ulaştığı ve yaklaşık (.....) başvurularına cevap verileceğinin bildirildiği görülmüştür. SAKARYA AĞIR VASITA tarafından DOĞUŞ OTO'ya gönderilen 07.12.2015 tarihli e-posta mesajı ile başvurunun sonucu sorulmuş; DOĞUŞ OTO tarafından gönderilen 09.12.2015 tarihli e-posta mesajı ile de başvurunun olumsuz sonuçlandığı SAKARYA AĞIR VASITA'ya bildirilmiştir. Dolayısıyla DOĞUŞ OTO tarafından başvuruya uzun süre ilgisiz kalındığı yönündeki iddia gerçeği yansıtmamaktadır.

I.2. SOLAK OTO'nun Yetkili Servisliđinin Feshinin Haklı Olup Olmadığının Tartışmalı Olduğu İddiası

- (7) Fesih gerekçesinin haklı olup olmadığı hususu, taraflar arasında akdedilmiş sözleşmeye dayanmakta olup özel hukuk kapsamında çözümlenmesi gereken bir konudur. Ayrıca, başvuru dilekçesinde de konuya ilişkin bir ayrıntı ve bilgi/belge sunulmamış, konunun tartışmalı olduğuna dikkat çekmekle yetinilmiştir.

I.3. Başvurunun Şirketin Ortaklık Yapısı Gerekçesiyle Reddedilmesinin 2005/4 Sayılı Tebliğ'e Aykırı Olduğu ve Ortaklık Yapısının Niteliksel Kriter Olarak Kabul Edilemeyeceđi İddiası

- (8) Başvuru dilekçesinde yer alan en temel iddia, SAKARYA AĞIR VASITA'nın yetkili servislik başvurusunun şirketin ortaklık yapısı gerekçesiyle reddedilmesinin 2005/4 sayılı Tebliğ'e aykırı olduğu ve şirketin ortaklık yapısının bakım-onarım işi ile doğrudan veya dolaylı bir ilgisi bulunmadığı, bu nedenle niteliksel kriter olarak kabul edilemeyeceği iddiasıdır.

- (9) 2005/4 sayılı Tebliğ'in "Muafiyetin Genel Koşulları" başlıklı 4. maddesinde; *"Muafiyet hükümleri, dikey anlaşmanın aşağıdaki koşulları taşıması kaydıyla sağlayıcının motorlu taşıt veya yedek parça ya da bakım ve onarım hizmeti sağladığı ilgili pazardaki pazar payının %30'u; motorlu taşıtların dağıtımı için niceliksel seçici dağıtımın tercih edildiği anlaşmalarda ise %40'ı geçmemesi durumunda uygulanır. Niteliksel seçici dağıtım sistemi oluşturan anlaşmalar için pazar payı eşiği bulunmamaktadır."* düzenlemesi yer almaktadır. Bu kapsamda, sağlayıcının yetkili servis ağının pazar payı %30'un üzerinde ise sağlayıcı, yalnızca niteliksel seçici dağıtım sistemini benimsemesi halinde grup muafiyetinden yararlanmaktadır. Buna göre sağlayıcı, yetkili servisleri için yalnızca niteliksel kriterler koyabilecek ve anlaşmaları sona ermiş, ancak yetkili servis olarak devam etmek isteyen yetkili satıcılar da dahil olmak üzere, bu kriterleri karşılayan tüm tamircilerin yetkili servis olarak çalışmasına izin vermek zorunda olacaktır.
- (10) Prensip olarak sağlayıcının getireceği niteliksel kriterlerin bakım-onarım işinin gerekleriyle ilişkili olması gerekmektedir. Gerçek anlamda niteliksel kriterler ancak bu durumda söz konusu olabilecektir. Başta yetkili satıcı ve servislerin sayısı olmak üzere, faaliyet gösterilecek alanın metrekaresi olarak büyüklüğü, stokta tutulması gereken araç miktarı gibi değerlerle ifade edilen kriterler niceliksel kriterlerdir. Ancak, örneğin belirli bir modele ait aracın yüksekliği ve söz konusu araca verilecek hizmetlerde servis elemanlarının çalışabilmeleri için ihtiyaç duyulan çalışma alanı nedeniyle yetkili servisin hizmet vereceği binanın yüksekliğine ilişkin olarak getirilecek sayısal kriterler, bakım-onarım işinin gerekleriyle ilişkilendirildiği için niteliksel kriter olarak kabul edilebilecektir. Bu bağlamda niteliksel kriterler denilince, bakım-onarım veya araç satış işinin niteliğinin gerektirdiği kriterlerin anlaşılması gerektiği belirtilmelidir. Örneğin, personelin eğitim durumu ve teknik yeterliliği, elektronik cihazları kullanabilmesi, araçların bakım-onarımının belirli bir sürede tamamlanması, müşterilerin gerekli olandan fazla bekletilmemesi gibi kriterler niteliksel kriterlerdir.
- (11) Elde edilen bilgi ve belgelerin incelenmesinden;
- SAKARYA AĞIR VASITA'nın, 07.07.2015 tarihinde Yusuf SOLAK tarafından kurulduğu, tek ortağı ve yöneticisinin Yusuf SOLAK olduğu,
 - SOLAK OTO'nun ortaklarının Ramazan SOLAK ve Ayşe SOLAK olduğu, Yusuf SOLAK'ın da bir dönem bu şirkette yönetici ve ortak olarak faaliyet gösterdiği,
 - DOĞUŞ OTO tarafından niteliksel seçici dağıtım sisteminin benimsendiği, bayiliğe ilişkin standartların ve bayilerin uyması gereken yükümlülüklerin yetkili servis sözleşmesi ve ekleri ile belirlendiği,
 - DOĞUŞ OTO ve SOLAK OTO arasındaki bayilik ilişkisinin 05.09.2014 tarihinde, 24 ay sonra hüküm doğurmak üzere feshedildiği, fesih gerekçelerinin temel olarak bayi performansının düşük olması ile yedek parçaların kullanımında karşılaşılan tüketici şikayetlerine dayandığı,
 - Bu durumun SOLAK OTO'da görev yaptığı dönemde Yusuf SOLAK'a bildirildiği,
 - Yusuf SOLAK'ın 2011-2015 yılları arasında SOLAK OTO bünyesinde çeşitli görevler üstlendiği, 06.10.2015 tarihinde ortaklıktan ayrıldığı ve 26.01.2016 tarihi itibarıyla SOLAK OTO şirket müdürlüğünden istifa ettiği,
 - Bununla birlikte 02.11.2015 tarihinde, diğer bir deyişle SOLAK OTO'da şirket müdürü olarak faaliyet gösterirken SAKARYA AĞIR VASITA tarafından yetkili servislik başvurusu yapıldığı

anlaşılmasıdır.

- (12) Bundan başka, Yusuf SOLAK'ın yetkili üst yönetici olarak görev yaptığı SOLAK OTO ile ilgili tüm süreçlerde (yazışma, yurtiçi/yurtdışı toplantı, fesih sürecinin yürütülmesi vs.) şirketi en üst düzeyde temsil ettiğine dikkat çekilmiştir. Dolayısıyla Yusuf SOLAK'ın SOLAK OTO'da, DOĞUŞ OTO ile servislik ilişkisinin sona ermesine neden olan faaliyetlerin gerçekleştirilmesinden sorumlu bir konumda görev yaptığı anlaşılmasıdır. Bu kapsamda, DOĞUŞ OTO tarafından yetkili servisliğin reddedilmesinin gerekçesinin, SAKARYA AĞIR VASITA'nın ortaklık yapısından ziyade daha önce bayilik ilişkisini feshettiği şirketin ortağı ve yöneticisi olan kişi ile yeniden bayilik ilişkisi içerisine girmek istememesi olabileceği anlaşılmaktadır.
- (13) Başvuru dilekçesinde 25.02.2009 tarihli ve 09-08/155-48 sayılı Renault Trucks Türkiye kararına atıf yapılarak; mevcut olay ile anılan kararın birebir örtüştüğü iddia edilmiştir. Oysa söz konusu kararda sözleşmesi feshedilen yetkili servislerin yönetici ve hissedarları ile bunların birinci derecede yakınlarına getirilen sınırlamanın çok genel olduğuna dikkat çekilmiş ve bakım ve onarım hizmetlerinin niteliğini ve kalitesini doğrudan etkilemeyecek olan sebeplerin bu kapsama alınmaması gerektiği vurgulanmıştır.
- (14) Bununla birlikte DOĞUŞ OTO tarafından da açıklandığı üzere, yetkili servislik başvurusunun reddedilmesi salt başvuruda bulunan teşebbüsün ortaklık yapısına ve ortakların kişiliğine ilişkin sebeplere dayandırılmaktadır. SOLAK OTO ile sözleşmenin feshine gidilmesine yol açan durumlar DOĞUŞ OTO tarafından aynı zamanda 2005/4 sayılı Tebliğ ile de bağdaşmaz kabul edilmiştir. Doğuş OTO, SOLAK OTO ile sözleşmenin feshedilmesine yol açan nedenleri; SOLAK OTO'nun sözleşme ile belirlenen kalite standartları ve prosedürlerine uyma konusundaki isteksizliğine, servise giren araçların marka kalite standartlarına aykırı bir biçimde servis işlemine tabi tutulmasına ve (.....), marka kalite standartlarına aykırı işlem ve davranışlar nedeniyle müşteri şikâyetlerine ve müşteri memnuniyetsizliğine sebep olunmasına, bu durumun marka imajına zarar vermesine, markanın gereği gibi temsil edilmemesine, yapılan görüşmelere rağmen müşteri memnuniyeti puanlarının yükseltilmesi yönünde kayda değer bir çaba sarf edilmemesine, pazar payının ve servis performansının artırılması için gerekli çabanın gösterilmemesine, tüm bu hususların düzeltilmesi için yapılan görüşmelerin ve uyarıların karşılıksız kalmasına, sözleşmeler ile belirlenen ortak hedeflere ulaşma konusunda DOĞUŞ OTO ile işbirliğinden kaçınılıyor olmasına bağlamıştır.
- (15) Bu kapsamda, 17.12.2013 tarihinde DOĞUŞ OTO tarafından SOLAK OTO'ya gönderilen ihtarname ile (.....) tespit edildiği bildirilmiştir. DOĞUŞ OTO tarafından sözleşmeye aykırı olduğu iddia olunan uygulamaların Yusuf SOLAK'ın şirket ortağı ve şirket müdürü olarak faaliyet gösterdiği dönemde gerçekleştiği anlaşılmasıdır. Dolayısıyla yetkili servisliğe kabul edilmeme bu teşebbüse özgü koşullardan kaynaklanmıştır. Kaldı ki, DOĞUŞ OTO tarafından 2007 yılından günümüze Scania marka ağır vasita araçların özel servisi olup kriterleri yerine getirdikten sonra yetkili servis olarak sisteme alınan teşebbüsler bakımından sayısal veriler bildirilmiştir. Bu kapsamda yapılan (.....) başvurudan (.....) incelemesinin devam ettiği, (.....) olumsuz sonuçlandığı, (.....) başvurunun ise kabul edildiği bildirilmiştir.

- (16) 2005/4 sayılı Tebliğ'in Açıklanmasına Dair Kılavuz (Kılavuz)'da 53. numaralı soru çerçevesinde niteliksel seçici dağıtım sisteminin uygulandığı bir yetkili servis ağında başvuruyu yapan servisin söz konusu kriterleri sağladığı anda yetkili servis olarak kabul edilmesi gerektiği, ancak dağıtıcının söz konusu kriterlerin sağlanıp sağlanmadığını denetleyebileceği belirtilmiştir. Bu kapsamda, söz konusu hükmün, dağıtıcı firmalar tarafından herhangi bir rasyonel gerekçe olmaksızın yetkili servislik başvurusunun reddedildiği yahut başvuru sahibi teşebbüsün pazara girişinin engellenmesi veya bu teşebbüse yönelik ayrımcı uygulamalar getirilmesi amacıyla niteliksel kriterler öngörme hakkının kötüye kullanıldığı hallerde uygulama alanı bulacağı; öte yandan, inceleme konusu olayda olduğu gibi, daha önce yetkili servis olarak faaliyet göstermekteyken sözleşmesinin feshedilmesi üzerine yeni bir tüzel kişilik altında yapılan başvurunun bu kapsamda değerlendirilemeyeceği düşünülmektedir. Bu itibarla genel olarak, dağıtıcı firmaların dağıtım sistemlerinde uygulayacakları niteliklerin nasıl olması gerektiği yahut bu niteliklerin sağlanıp sağlanmadığının tespit edilmesi rekabet hukukunun konusu olmamakla birlikte; 2005/4 sayılı Tebliğ hükümleriyle, dağıtıcı şirketlerin öngördükleri düzenlemelerin teşebbüslerin pazara girişlerinin engellenmesi yahut faaliyetlerinin zorlaştırılması neticesini doğurmasının ve bu suretle rekabetin sınırlanmasının önüne geçilmesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla söz konusu Tebliğ hükümlerinin bu doğrultuda yorumlanması gerekmektedir.
- (17) Yapılan inceleme ve elde edilen bilgi ve belgeler kapsamında, DOĞUŞ OTO'nun SAKARYA AĞIR VASITA'nın başvurusunu reddetme gerekçesinin, daha önce yürütmüş olduğu bayilik ilişkisi çerçevesinde Yusuf SOLAK'ın şirket ortağı ve şirket müdürü olarak faaliyet gösterdiği dönemde gerçekleşen uygulamalar olduğu ve dolayısıyla yetkili servislğe kabul edilmemenin bu teşebbüse özgü koşullardan kaynaklandığı değerlendirilmektedir. Bu kapsamda dosya konusu iddiaların; 2005/4 sayılı Tebliğ kapsamında niteliksel kriterlerin sağlanıp sağlanmadığından ziyade evrensel bir hukuk prensibi olan ve Medeni Kanun'un 2. maddesinin birinci fıkrasında hüküm altına alınan "dürüstlük kuralı" çerçevesinde değerlendirilmesi gerektiği ve dosya konusu iddialar bakımından soruşturma açılmasına gerek bulunmadığı kanısına varılmıştır.

J. SONUÇ

- (18) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre, 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca şikayetin reddi ile soruşturma açılmamasına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.